

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

การศึกษาภาระภาษีของครัวเรือน จำแนกตามชั้น
ของรายได้ ในช่วงปี พ.ศ. 2539 – 2543

ชื่อผู้เขียน

นางสุเพ็ญศรี วิเศษพาณิชย์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ	ผศ. ดร. ศศิเพ็ญ พวงสายใจ	ประธานกรรมการ
	ผศ. ดร. วินัส ฤกษ์ชัย	กรรมการ
	ผศ. สุวัฒน์ ยิบมันตะศิริ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระนี้เป็นการศึกษาถึงภาระภาษีของครัวเรือน จำแนกตามชั้นรายได้ ในช่วงปี 2539 - 2543 โดยทำการศึกษาในเรื่องของภาระภาษีทั้งภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อมจำแนกครัวเรือนตามชั้นรายได้ต่าง ๆ และตามภูมิภาคของประเทศ โดยการคำนวณภาระภาษีของครัวเรือนเทียบกับรายได้ของครัวเรือนที่เป็นตัวเงินเฉลี่ยต่อปี ในแต่ละชั้นรายได้และแต่ละภูมิภาค

ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ จากรายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยเป็นข้อมูลของปี 2539 , 2541 และ 2543 ซึ่งเป็นข้อมูลการสำรวจที่ครอบคลุมทั้งรายได้และรายจ่ายในระดับครัวเรือนที่มีการแบ่งชั้นรายได้ออกเป็น 10 กลุ่ม และแต่ละภูมิภาคของประเทศ รวมทั้งได้นำข้อมูลของกรมสรรพากร มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย

วิธีการศึกษาได้แยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการศึกษาภาระของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งเป็นภาษีทางตรง โดยมีสมมติฐานว่า ผู้เสียภาษีจะเป็นผู้รับภาระภาษีแต่เพียงผู้เดียว ไม่สามารถผลักภาระภาษีไปให้แก่ผู้อื่นได้ สำหรับส่วนที่สอง

เป็นการศึกษาภาวะของประเภทภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเป็นภาษีทางอ้อม โดยมีสมมติฐานว่า ผู้เสียภาษีตามกฎหมายสามารถที่จะผลักภาระภาษีไปข้างหน้าได้เต็มที่ โดยการบวกจำนวน ภาษีที่ตนเสียเข้าไปในราคา สินค้าหรือบริการ

ผลการศึกษา พบว่า โครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีลักษณะก้าวหน้า คือ ครว์เรือนที่มีรายได้ต่ำจะเสียภาษีในอัตราที่น้อยกว่าผู้ที่มีรายได้สูง เมื่อคิดคำนวณในภาพรวม ทั้งประเทศแล้ว กลุ่มครว์เรือนที่มีรายได้ต่ำที่สุดจะรับภาระภาษีน้อยมาก จนไม่สามารถคิด คำนวณออกมาได้ ส่วนกลุ่มครว์เรือนที่มีรายได้สูงสุดจะรับภาระภาษีในสัดส่วนเฉลี่ยสำหรับ สามปีที่ทำการศึกษาร้อยละ 1.08, 1.35 และ 1.37 ของรายได้ตามลำดับ ซึ่งเป็นภาระที่ต่ำ เนื่องจาก ข้อมูลรายได้ของครว์เรือนและค่าใช้จ่ายของภาษีที่ใช้ในการคำนวณภาระภาษีใน การศึกษานี้ ได้นำข้อมูลทางด้านสถิติจากการเก็บรวบรวมของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่ง ครอบคลุมทุกสาขาอาชีพมากกว่าที่จะเป็นข้อมูลรายได้และภาษีที่จัดเก็บ โดยกรมสรรพากร สำหรับภาระภาษีของกลุ่มครว์เรือนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จะรับภาระ ภาษีในสัดส่วนที่สูงกว่าภาคอื่น ๆ ของประเทศ

สำหรับภาระภาษีมูลค่าเพิ่ม พบว่า โครงสร้างภาษีมูลค่าเพิ่มมีลักษณะก้าวหน้า คือ ครว์เรือนที่มีรายได้ต่ำจะรับภาระน้อยกว่าครว์เรือนที่มีรายได้สูง ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจาก ครว์เรือนที่มีรายได้สูงจะมีค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าครว์เรือนที่มีรายได้ต่ำ และครว์เรือนที่มี รายได้น้อยจะมีค่าใช้จ่ายน้อยและจะใช้จ่ายในสินค้าที่จำเป็นต่อการครองชีพขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่เมื่อมาพิจารณาในภาพรวมทั้งประเทศแล้ว พบว่า กรุงเทพมหานครและปริมณฑลรับภาระภาษีมูลค่าเพิ่มในสัดส่วนที่ต่ำกว่าหรือเกือบต่ำกว่า ภาคอื่น ๆ ของประเทศ

Independent Study Title	A Study of Tax Burden of Households Classified by Income Bracket During Year 1996 - 2000
Author	Mrs. Suphensri Wisetpanit
M.Econ.	
Examining Committee	Asst. Prof. Dr. Sasipen Phuangsaichai Chairperson Asst. Prof. Dr. Venus Rauechai Member Asst. Prof. Suwarat Gypmantisiri Member

ABSTRACT

This independent study on Tax Burden of Households Classified by Income Class in the Year 1996 - 2000 is to examine and evaluate both direct and indirect tax burden of households classified by income brackets and regions. Tax burden was calculated as percentage of average annual household income for each income class and region.

The data used in this study were secondary data, compiled from the National Statistical Office's Report of Household Socio-Economic Survey of years 1996, 1998 and 2000. The data cover both income and expenditure at household level. Household income was classified into 10 classes as well as by region. Data from The Revenue Office of the relevant years were also used.

The study was divided into 2 parts. The first was to study the burden of Personal Income Tax which is direct tax under the assumption that all taxpayers had to carry all the tax burden themselves and can not pass the burden to others. The second part was to study the burden of Value Added Tax which is indirect tax under the assumption that statutory

taxpayers could shift his tax responsibility to others by including tax incidence on the selling price of goods and services.

The results of the study show that the structure of Thai Personal Income Tax was progressive. This meant that households in lower income brackets bear less tax incidence than those in higher income classes. For the whole country tax burden of households in the lowest income class was very negligible. Households in highest income class were found to carry tax burden on average at the rate of 1.08 , 1.35 , and 1.37 percent of their income in the three years of study respectively. This very low rates of tax incidence ,may be explained by the fact that household income and tax payments data used to calculate the incidence in this study were derived from statistics collected by the National Statistical Office which covered all occupations rather than from the actual statutory taxable income and payments collected by the Revenue Department. For regional analysis, households in Bangkok and Metropolitan Area were found to bear highest tax incidence than households in other regions.

For the value added tax burden, it was found that the tax structure was also progressive. The lower income households pay less tax than higher income households. This may be due to the fact that households with lower income have lower expenditures than those with higher income. Besides, they tend to spend their expenditures on goods and services in informal or from small sellers who are exempted from Value Added Tax. For the whole country, it was found that indirect tax burden for households in Bangkok and Metropolitan Area was less than for other regions.